

ראש השנה כט

כוונה בתקיעת שופר

דברי ר' זירא לשמשו: איכוון ותקע לי.

מסקנה מדבריו: אלמא קסבר: משמיע בעי כוונה

קושי 1: מיתבי: היה עובר אחורי בית הכנסת, או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת, ושמע קול

שופר או קול מגילה, אם כוון לבו - יצא, ואם לאו - לא יצא. וכי כוון לבו מאי הוי? היאך לא קא מיכוון אדעתא דידיה!

תירוץ: הכא בשליח ציבור עסקינן, דדעתיה אכוליה עלמא.

קושי 2: תא שמע: נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע, נתכוון משמיע ולא נתכוון שומע - לא יצא,

עד שיתכוון שומע ומשמיע. קתני משמיע דומיא דשומע, מה שומע שומע לעצמו, אף משמיע - משמיע לעצמו. וקתני: לא יצא!

תירוץ: תנאי היא, דתניא: שומע - שומע לעצמו, ומשמיע - משמיע לפי דרכו. אמר רבי יוסי:

במה דברים אמורים - בשליח צבור, אבל ביחיד - לא יצא, עד שיתכוין שומע ומשמיע.

משנה. והיה כאשר יריט אשה ידו ואמר ישראל ואלו, וכי ידיו של משה עושות מלחמה או

שוברות מלחמה? אלא לומר לך: כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים - היו מתגברים, ואם לאו - היו נופלים.

כיצא בדבר אתה אומר צה צה ערף וסיט אתו אל נס והיה כל הנשק וראה אתו וחי, וכי נחש ממית או נחש מחיה? אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים - היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקים.

חרש שוטה וקטן אין מוציאין את הרבים ידי חובתן. זה הכלל: כל שאינו מחוייב בדבר - אינו מוציא את הרבים ידי חובתן.

אמר מר: **הכל חייבין בתקיעת שופר: כהנים, לויים וישראלים.**

קושי: פשיטא! אי הני לא מיחייבי - מאן מיחייבי?

תירוץ 1: כהנים אצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתוב (במדבר כט) **יום תראצח**

יהיה לכם - מאן דליתיה אלא בתקיעה דחד יומא הוא דמיחייב, והני כהנים, הואיל ואיתנהו בתקיעות דכל השנה, דכתיב (במדבר י) **ותקצתם בחצצרת צף צפת לכם**, אימא לא ליחייבו - קא משמע לן.

קושי על התירוץ: מי דמי? התם - חצוצרות, והכא - שופר!

תירוץ 2: אלא אצטריך, סלקא דעתך אמינא: הואיל ותנן: **שזה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות**, מאן דאיתיה במצות היובל - איתיה במצוה דראש השנה, והני כהנים, הואיל וליתנהו במצוה דיובל, דתנן: **כהנים ולוים מוכריין לעולם וגואליין לעולם**, אימא: במצוה דראש השנה לא ליחייבו, קא משמע לן.

מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו.

פסיקה: אמר רב הונא: ולעצמו מוציא.

דחייה: אמר ליה רב נחמן לרב הונא: מאי שנא לאחרים דלא - דלא אתי צד עבדות ומפיק צד חירות, לעצמו נמי, לא אתי צד עבדות ודידיה ומפיק צד חירות דידיה!

דעה אחרת: אלא אמר רב נחמן: אף לעצמו אינו מוציא.

חיזוק: תניא נמי הכי: **מי שחציו עבד וחציו בן חורין - אף לעצמו אינו מוציא.**

פסיקה: תני אהבה בריה דרבי זירא: **כל הברכות כולן, אף על פי שיצא - מוציא, חוץ מברכת הלחם**

וברכת היין, שאם לא יצא - מוציא, ואם יצא - אינו מוציא.

שאלה בעניין: בעי רבא: ברכת הלחם של מצה, וברכת היין של קידוש היום, מהו?

כיון דחובה הוא - מפיק? או דלמא ברכה לאו חובה היא?

תשובה: תא שמע: דאמר רב אשי: כי הוינן בי רב פפי הוה מקדש לן, וכי הוה אתי אריסיה מדברא הוה מקדש להו.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

משנה. יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין, אבל לא במדינה.

משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין.	אמר רבי אלעזר: לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד	אמרו לו: אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין.
---	--	--

ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה: שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא - תוקעין, וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד

מקור: אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא:

שמתון זכרון תרועה (ויקרא כג)	יום תרועה יהיה לכם (במדבר כט)
ביום טוב שחל להיות בחול	ביום טוב שחל להיות בשבת

ויקרא פרק כג

(כד) דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּאֶחָד לַחֲדָשׁ יְהִיָּה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ: (כה) כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה לְה':

במדבר פרק כט

(א) וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּאֶחָד לַחֲדָשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִיָּה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יְהִיָּה לָכֶם: (ב) וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרִיחַ נִיחַח לַה' פֶּרֶן בֶּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שְׁבַע תְּמִימִם:

קושי: אמר רבא: אי מדאורייתא היא - במקדש היכי תקעינן? ועוד: הא לאו מלאכה היא דאצטריך קרא למעוטי, דתנא דבי שמואל: (במדבר כט) **כֹּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ - יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת, שהיא חכמה ואינה מלאכה.**

מקור אחר: אלא אמר רבא: מדאורייתא מישראל שרי, ורבנן הוא דגזור ביה, כדרבה. דאמר רבה: הכל חייבין בתקיעת שופר, ואין הכל בקיאין בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד, ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים. והיינו טעמא דלולב, והיינו טעמא דמגילה.

משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי וכו'.
תנו רבנן: **פעם אחת חל ראש השנה להיות בשבת, [והיו כל הערים מתכנסין].**
אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה: נתקע. אמרו לו: נדון.
אמר להם: נתקע ואחר כך נדון.
לאחר שתקעו אמרו לו: נדון!
אמר להם: כבר נשמעה קרן ביבנה, ואין משיבין לאחר מעשה.

אמר רבי אלעזר: לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד. אמרו לו: אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין.

קושי: אמרו לו היינו תנא קמא!
תירוץ: איכא בינייהו בי דינא דאקראי.

